

Mart Laidmets
Haridus- ja Teadusministeerium

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS
Teabevaldaja: Riigikontroll
Juurdepääsupiirang 2.07.2021 - 31.08.2021
Alus: AvTS § 35 lg 2 p 2

Meie 2.07.2021 nr 2-1/80060/21

Märgukiri auditi „Riigi 2020. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus“ tulemuste kohta Haridusministeeriumi valitsemisalas

Austatud kantsler

Riigikontroll tegi riigi 2020. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsusele ja tehingute seaduslikkusele hinnangu andmiseks audititoiminguid Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisalas määral, mis oli vajalik, et veenduda riigi seisukohalt oluliste finantsaruannete kirjete õigsuses ning oluliste majandustehingute seaduslikkuses. Tehtud töö tulemuste põhjal koostab Riigikontroll ühe auditiaruande riigi kohta tervikuna.

Auditi käigus tegid audiitorid Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisalas 2020. aasta septembrist kuni 2021. aasta juunini järgmisi toiminguid:

- kontrollisid valitsemisala 2020. aasta riigieelarve täitmise aruande õigsust;
- kontrollisid riigi seisukohast oluliste tehingute vastavust riigieelarve seadustele ja raamatupidamises kajastamise õigsust ning sisekontrollisüsteemi toimimist valdkondades nagu
  - toetuste saamine ja andmine;
  - tööjõukulude arvestus;
  - majandamiskulude tegemine;
  - tehingud põhivaraga;
  - osaluste arvestus.

Riigikontroll ei tuvastanud toetuste saamisel ja andmisel, tööjõukulude arvestuses, majandamiskulude tegemisel ning osaluste arvestuses sisekontrollisüsteemi toimimises, raamatupidamises kajastamisel ega tehingute seaduslikkuses kontrollitud ulatuses olulisi puudusi.

Tehtud audititoimingute tulemusena soovib Riigikontroll juhtida tähelepanu järgmistele puudustele põhivarade arvestuses.

Puudused Võrumaa Kutsehariduskeskuse ning Tallinna Tehnikakõrgkooli renoveerimistöõde arvestuses

Riigikontroll kontrollis valitsemisala erinevate põhivaratehingute tegemist ja raamatupidamises kajastamist. Samaselt varasemates auditites tuvastatud eksimustega ilmnes ka selles auditis puudusi põhivarade komponentarvestuse rakendamisel; põhivara eluea muutmisel, kui parendus

suurendab oluliselt vara väärtust; ning soetusmaksumuse korrigeerimisel, kui välja vahetatakse vara oluline osa. Selleks et vigu edaspidi vältida, annab Riigikontroll ka Riigi Tugiteenuste Keskuse direktorile saadetavas märgukirjas soovitusi asutuste ja Riigi Tugiteenuste Keskuse vahelise töökorralduse täiendamiseks.

1. Võrumaa Kutsehariduskeskuse õppeköögi ja õpilaskodu renoveerimistööd võeti arvele ilma kõiki komponente eristamata, varade eluigasid pikendamata ja uuendatud tehnosüsteemide soetusmaksumust korrigeerimata

Võrumaa Kutsehariduskeskus tegi aastatel 2019–2020 ehitustöid, mille käigus rekonstrueeriti osa peahoonest õppeköögiks ning renoveeriti õpilaskodu hoone neljast korrusest kolm (sh keldrikorrus). Nende ehitustööde arvestuses kajastamisel oli mitmeid puudusi:

- õppeköögi rekonstrueerimistööde arvele võtmisel oleks pidanud eristama rohkem komponente (erinevad tehnosüsteemid eraldi);
- õppeköögi rekonstrueerimistööde järel jäeti peahoone ja osa komponentide eluiga pikendamata;
- õpilaskodu väljavahetatud tehnosüsteemide soetusmaksumust oleks tulnud vähendada väljavahetatud osade hinnangulise soetusmaksumuse võrra (väljavahetatud osad kanti kogu summas maha hoone arvelt) ning
- õpilaskodu renoveerimistööde järel jäeti hoone ja selle komponentide eluiga pikendamata.

1.1. Õppeköögi komponentarvestus oleks Riigikontrolli hinnangul pidanud olema detailsem.

Õppeköögi ehitustööde kasutusele võtmisel eristati komponentidena üksnes peahoone küttesüsteem, automaatika ja toidulift. Ülejäänud rekonstrueerimistööde maksumus liideti peahoone soetusmaksumusele.

Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendi järgi võib vara arvele võtta kogumina ainult juhul, kui kogum moodustab ühesuguse kasutuseaga terviku. Kui ühe ja sama vara komponentidel on erinev kasutusiga, võetakse komponendid raamatupidamises arvele eraldi varadena.

Ehitustööde riigihanke alusdokumentide kohaselt on rekonstrueeritud hoone osa eluiga 50 aastat, mis on oluliselt pikem peahoone järelejäänud elueast (5 aastat). Seega ei moodusta peahoone ja õppeköögi rekonstrueerimistööd ühesuguse kasutuseaga tervikut ja need tööd tuleb arvele võtta eraldi varana. Õppeköögi rekonstrueerimistöödest tuleb omakorda eristada ja eraldi arvele võtta renoveeritud tehnosüsteemid, mille komponentide eluiga on lühem kui õppeköögi konstruktsioonidel. Kool tegi auditi ajal parandused ja võttis eraldi varadena arvele ka vee- ja kanalisatsioonisüsteemi, nõrkvoolusüsteemi, tugewoolusüsteemi ja ventilatsioonisüsteemi, kuid määras nende kasuliku eluea lähtuvalt peahoone järelejäänud elueast (4 a 11 kuud). Ülejäänud rekonstrueerimistööd jäeti peahoone soetusmaksumusse. Selle tulemusena suurenes peahoone soetusmaksumus umbes 0,5 miljoni euro võrra, kuid kool jättis peahoone eluea pikendamata. Kooli selgitusel lähtuti peahoone kasuliku eluea hindamisel rekonstrueeritava osa osakaalust kogu hoonesse – pind, mida rekonstrueeriti, moodustas 18,4% kogu hoone pinnast – ning hinnati, et tehtud tööde maksumuse lisandumine peahoone kasulikku eluiga oluliselt ei pikenda. Kooli kinnitusel on hoone järelejäänud eluiga plaanis üle vaadata 2021. aasta põhivara inventuuri ajal.

Eelneva tõttu on peahoone komponentide amortisatsiooniarvestus ebaühtlane, kuna komponentide eluiga on määratud erinevatel põhimõtetel. Küttesüsteemi (40 a), automaatika (40 a) ja toidulifti (4 a) eluiga on määratud valitsemisala raamatupidamise sise-eeskirja kohaselt, kuid erinevate süsteemide eluiga (4 aastat 11 kuud) määrati lähtuvalt peahoone järelejäänud elueast.

Riigikontrolli hinnangul on oluline, et inventuuris hinnataks, kas erinevad komponendid on kasutatavad ka peahoonest eraldi, ning kui ei ole, siis tuleb komponentide kasulikku eluiga korrigeerida vastavalt hoone elueale.

1.2. Õpilaskodu renoveerimisel ei ole pikendanud uuendatud varade eluiga ega vähendanud olemasolevate tehnosüsteemide soetusmaksumust väljavahetatud osade võrra, kuigi on rakendatud komponentarvestust.

Kui parendusega kaasnes vara olulise osa väljavahetamine, tuleb avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendi kohaselt kanda väljavahetatud osa hinnanguline esialgne soetusmaksumus ja sellele vastav kogunenud kulum põhivara arvelt maha. Seda on ka tehtud, kuid kogu lammutustööde maksumus on täies ulatuses välja kantud õpilaskodu hoone maksumusest. Kooli selgituse järgi sisaldasid lammutustööd ka eraldi arvel olnud tehnosüsteemide lammutust. Seetõttu tuleb tehnosüsteemide soetusmaksumust vähendada väljavahetatud osade hinnangulise soetusmaksumuse võrra.

Kuigi renoveeritud õpilaskodu soetusmaksumus suurenes kokku 1,3 miljonit euro võrra, ei pidanud kool vajalikuks hoone ja selle uuendatud komponentide eluea pikendamist. Kuna selgituse kaasaegsed seadmed sisaldavad palju elektroonikat, siis kooli hinnangul vastab järelejäänud eluiga 12 aastale.

Riigikontrolli arvates on kool hinnanud renoveeritud varade järelejäänud eluea liiga lühikeseks. Seetõttu on 2020. aasta põhivara saldo näidatud bilansis tegelikust vähemalt 29 000 euro võrra väiksemana ja amortisatsioonikulu tulemiaruanDES sama summa võrra suuremana. Eluea pikendamata jätmisel on hinnanguline mõju tulevastele perioodidele vähemalt 116 000 eurot aastas.

2. Tallinna Tehnikakõrgkooli laborimaja rekonstrueerimistööd võeti algselt arvele komponentarvestuseta ja väljavahetatud osad maha kandmata

Tallinna Tehnikakõrgkool rekonstrueeris aastatel 2019–2020 laborimaja 3. korruse. Nende ehitustööde arvestuses kajastamisel tuvastati mitmeid puudusi:

- laborimaja 3. korruse rekonstrueerimistööd võeti algselt arvele ühe varana kogusummas 2,3 miljonit eurot elueaga 40 aastat ja
- põhiobjekti (Tehnokeskuse B-korpus) arvelt ei kantud maha väljavahetatud osade maksumust.

Laborimaja rekonstrueerimisel uuendati ka mitmeid tehnosüsteeme (nt ventilatsioonisüsteemi, küttesüsteemi, tugewoolusüsteemi, nõrkvoolusüsteemi), mis sisaldavad ka seadmeid ning mille eeldatav kasulik eluiga on seetõttu lühem kui hoone konstruktsioonidel. Seega ei moodusta rekonstrueerimistööd ühesuguse kasutuseaga tervikut. Rekonstrueerimistööd ja selle käigus uuendatud tehnosüsteemid tuleb arvele võtta eraldi komponentidena. Kool parandas vea auditi ajal ja võttis alamvaradena arvele kõik olulised komponendid, millel on erinev kasutusiga.

Kui parendusega kaasnes vara olulise osa väljavahetamine, kantakse väljavahetatud osa hinnanguline esialgne soetusmaksumus ja sellele vastav kogunenud kulum põhivara arvelt maha. Kool ei olnud seda teinud, kuid parandas vea auditi ajal ja kandis põhiobjekti arvelt maha väljavahetatud osade hinnangulise maksumuse.

Põhivara klassifitseerimise vead põhjustavad vigu tulevaste perioodide amortisatsioonikulu kajastamisel tulemiaruanDES ja põhivara jääkväärtuse kajastamisel bilansis.

Kõik paranduskanded tehti 2021. aastasse, mistõttu on 2020. aasta põhivara saldo näidatud bilansis tegelikust umbes 71 000 euro võrra tegelikust suuremana ja amortisatsioonikulu tulemiaruanDES sama summa võrra tegelikust väiksemana.

Ootame Teie tagasisidet põhivara arvestuse parandamiseks rakendatavate meetmete kohta hiljemalt 6. augustiks 2021.

Riigikontroll tänab Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala teenistujaid meeldiva koostöö eest ning loodab, et esitatud tähelepanekutest on abi sisekontrollisüsteemi tõhustamisel ning raamatupidamisarvestuse parandamisel.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ines Metsalu-Nurminen
peakontrolör

Jane Sömmer
Jane.Sommer@riigikontroll.ee